

Ханты Ясәң

Основана
1 ноября 1957 года

21.09.2023
№18 (3630)

Ай няврэмәт лавәлты ёх хәтл пила!

13 >>

Е.Т. Федотова ай няврэмәт пила шуши мир пурмәсәт ванлутупсы пурайн

Сүмәтвош район
кәщә хә
айкел

>> 4-5

Рәт ясәң
сәмләлн
тәйләл

>> 11

Вәнтәт
лавәлты ёх
ёмәңхәтл

>> 14

Югра мўвн пиресты хәтл яма ләщәтсы

Ши олаңан Югра мўв пиресты вер тәты тәхи кәщә хә Денис Корнеев па оса тахи кәщә не Алсу Маганова ястәсқан. Лын пиләна «Югра» немпи айкеләтәкәттә тәхийн вәйтәнтупсы ләщәтман вәс.

» Тюменской область кәщә пириты пәта Югра мўвн 468750 хәннәхуят юхтылдәт, щит иса округ мир эвәлт 40,50% арат хуят.

Пириты непекәтн ши хәйт ши арат ешпос әкәтсәт: Александр Викторович Моор – 76,16%, Иван Григорьевич Левченко – 10,12%, Денис Владимирович Садовников – 7,84% па Юрий Владимирович Пискайкин – 3,88%.

Мет ар, щит 60% арат хуят, ши районлўвн кәщә пириты пәта юхәтсәт: Нуви сәңхум, Нефтеюганской, Нижневартовской па

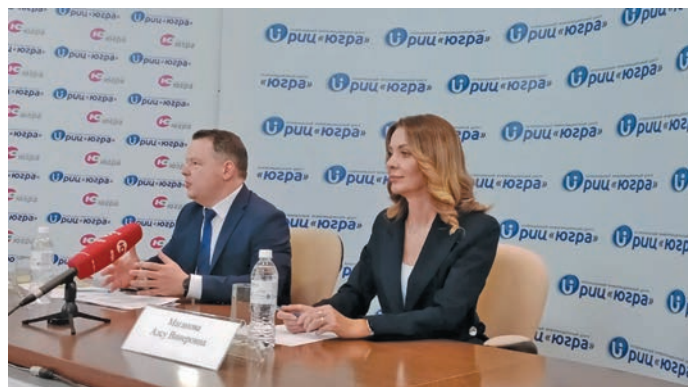
Кондинской. Ши вошлўвн 50% арат ех пириты юхәтсәт: Емвош, Мегион, Когалым па Покачи.

Ши тумпи округев луваттйин вошәт, кәртәт кәщәйт па депутатәт пирисыйт.

Ар тәхийн «Единая Россия» партияя луңум ех кәщәя йисәт, тәп Нялинской кәрт хуща – КПРФ партия эвәлт хәннәхә.

Пиресты хәтл яма мәнәс, ар хуят лыв сыйладал мәты юхтылдәт.

Тюменской область губернатор хә пириты вер әхтыин мўң хущева нивл иньщәсты непек юхтәс, вошәт-кәртәт кәщәйт пи-

Д. Корнеев па А. Маганова мирхот пурайн. Л. Гурьева верум хуриты верн – 15, худыева нух вантсүв.

Югра мўв оса тәхи кәщә не Алсу Маганова лупәс:

» Мўң округевн вет ол пиресты хәтл вантты немасыя тәхи рәпитл. Щит хәнты мўң оса тәхев ех ләщәтсәт. Щиты кәт шураc мулдас хуят вантман тайсәт, муй щирн пиресты вер мәнл. Хәтл мәр ши тәхет эвәлт айкеләт немасыя

тәхия китсыйт. Ши тумпи видео щирн вантты вер ләщәтман вәс. Тәм тәхийн юристәт ищи рәпитсәт.

Юхи хәщум артән Д. Корнеев па А. Маганова Югра мўв хәннәхуятәта вән пәмәщипа лупсәңән, хуты лыв ел ям вәлупсәв ләщәттә пәта кәщә пириты юхтылдәт.

Путәр хәншәс:
Людмила Гурьева

немпи некоммерческой тәхи ех грант нәтупсы вух еша холумсәт. 1,5 миллион шойт нәтупсы вух унтасн Эсс юхан хонәңән вәйтум ләйт вән кев хурас версы па ин альсы. Ши тумпи елды ләңхаләт Эсс юхана археологәт тәтыляты па Югорск вош пәта хурамәң, кев хурасәт верты кәсупсы ләщәттә.

2022-митолнтәм музей ех «Культурная среда» кәсупсийн нух питсәт па 9,8 миллион шойт вух еша холумсәт. Ши вух унтасн музей хот йилпатсы па тәм йис мосты пурмәсәт ләтсыйт. Мойң еха әмщә питл па пўштыв юхәттә па йилпа ләщәтум ванлупсәт вантты. Олаңмит мойң еха шеңк мәстәс.

Надежда Костылева
Хәнты ясаңа тулмащәс:
Людмила Шульгина

Эсс юхан хонәңән вәйтум ләйт кев хурас ванлүтәсы

Тәм ванән Югорск вошн катра пурмәсәт лавәлды хот йилпатсы па «Йис вәлупсәв лавәлман елды ванлүв» немпи ванлупсы альсы. Ши тумпи «Эсс юхән хуща вәйтум ләйт – щит йис путәр» немпи ут пўншысы.

Катра пурмәсәт лавәлды хот пўншум пурайн

Дапат шуши мир община ёх нётупсы вухн катлуптăсьйт

Там ванан лыпат хойты тылащ 14-мит хăтăлн Югра луваттăйн мўв илпи питы вуй вўты па мўв-ават давалты верат тэты департамент тăхи ёх, оса рэпата тэты хуятат округевн шуши мир вэлупсы ймалды па тўнматты кеши грант вух ёша паватты пата кăсупсы лэщатсат.

Ияха лўнăтты ки, кăсупсыя 10 вохты непек китсы. Щиты кăсупсы олăнтумн арталăты ёх ешалт тэп 9 ханнехэ проект вер ванлăтс. Мет ар вохты непек вэнтан ақтум, сопаса верум па арсыр щирн лэщатум енумты летутат: воньшумут, тулăх, нохър семат, лыптат ақатты щир олăнăн па хўл велпăслăты па арсыр щирн лэщатты вер олăнăн вэсат.

Ўхат уша йис, хуты йрпяң кăсты ханнехэ эвэлт тэп хэлум хуят нух питăс. Дыв лэщатум верлада 10 миллион 600 шурăс шойт арат грант вух нётупсы есалды.

Щиты вэнтан ақтум, сопаса верум па арсыр щирн лэщатум енумты летутат, щит воньшумут, тулăх, нохър семат, лыптат, тэса лэщатты верн Советской мўв эвэлт «Мулымья немпи катра кэрт» немуп вухальд мир община нух питăс. Дыв верала 3 миллион 800 шурăс шойт арат грант нётупсы вух мăсы.

Хўл велпăслăты, ваньщты, сулитты, соралды па па щирн арсыр летут лэщатты щира ищиты 3 миллион 800 шурăс шойт

Грант нётупсы вух холумтум ёх

арат нётупсы вухн есалды. Там пўш хўл вер елды тэты щира вух нётупсы Конда мўв «Красный яр» немпи шуши мир община катлуптăлды.

Вой велпăслăты верат елды тэты пата немасыя карты эхалд лэтты щира, лалн велпăслум войт па щитлад эвэлт верум летутат тэтыляты, 3 миллион арат вух нётупсы Ёмвош район «Нарь-Ях» немпи шуши мир община мăты лăнхăсы.

Мет амтаң, хуты арталăты ёх унтасн нйл ханнехэ ищи вух нётупсыйн мăды. Вантэ, дыв ванлдум верлад 80 мултас процентая юхатлăт. Щит пата арталăты хуятат нумса юхатсат дыв верлада 10 миллион 200 шурăс шойт арат вух нётупсыйн ищи мăты.

Щиты вэнтан арсыр летутат ақатты вера 2 миллион 706 шурăс 477 шойт арат вух нётупсыйн Ёмвошаң «Охлым» немуп шуши мир община катлуптăлды.

Хўл верат елды тэты щира 2 миллион 434 шурăс

«Мулымья» община ёх тулхат лэщатлăт

рăс 091 шойт арат вух нётупсы Нуви сăнхум район эвэлт «Ехланг-Мазям» немуп тăхи ёха есалды.

«Нын хоттел ёх пата тэп дылăң хўл» немпи ванлдум вер пата Нуви сăнхум район шуши мир «Самутнел» хоттел ёх община 2 миллион 457 шурăс 273 шойт арат вух нётупсы мăды.

Вой велпăслăты вера па мушатум вой эвэлт сырсыр летутат па пурмăсат верты щира 2 миллион 602 шурăс 159 шойт вухаң нётупсы Конда мўвн рэпитты «Лук» немпи община мăды.

Мосл ястăты, шуши мир кўтн грант вух нётупсы ёша паватты щира кăсупсы Югра мўвн 2010-мит ол вўш эвэлт лэщатлы, лалн увăс ёхлўв вэлупсы ймалты па тўнматты. Вантэ, мўң мирлўв вэлупсэв щиты лэщатты мосл, лалн иса шуши хуятлўв йис пурайн вэлты рэт ёхлал щирн ат вэсат.

Щиты 13 ол мър 70 вер грант нётупсы вух унтасн округевн тăмхатл вэнта елды щиты талды.

Путър лэщатăс:
Ирина Самсонова

Сүмәтвош район кәщә хә айкел

Вәйт дор тылҕащ 25-мит хәтәлдн Сүмәтвошн вәлды мир араттелдн 430 ола питум па 70 ол вүша юхтум мўваң илпи тащ холумтум ёмәңхәтләт постәсәт. Щи пәта Сүмәтвошәң район кәщә Павел Владимирович Артеев пида вәйтантийлсумн па ймкем хўв ийха пуремәсман.

▲ П.В. Артеев. В. Енов верум хурәт

Павел Владимирович, муйсәр тәхийн нәң сема питсән па енумсән?

► Ма 1985-мит одн Саранпауль вошн Сүмәтвош районән сема питсум. Вантэ, ма рәт ёхдам Коми мўв эвәлт ийс пураитн тыв вәлдыя юхәтсәт.

Ащем рәтәт щирн – щит Кожва немуп вош, мәта утәл Печора юханән вәл, әңкем рәтәт щирн – щит Колва вош, мәта ут Усинска вош пўңәлдн ин тәмхәтл вәнты омәсл. Щи киньща Саранпауль кўтуп ашкола юпийн Ёмвошн вәлды Югорской университетн «Промышленно-гражданское строительство» тәхийн 2002-мит одн вәндтйылдыт питсум. Вет ол мәр ймсыева вәндтйылдсум па 2007-мит одн щи тәхи «инженер-строитель» щирн етшуптәсум. Щи пураитн Саранпауль вош кәщә неңа Надежда Геннадьевна Алексеева рәпитәс. Лўв мәнәм вошәң

кәщайт хота йилуп хотәт омәсты тәхия рәпитты вохсәлэ. Щәта ма тәп ил ол мултас вәсум. Әхәт Надежда Алексеева лўв ләңкәр хәяла мәнәм павәтсәлэ. Щиты ма Саранпауль вош кәщә ләңкәр хәя 2008-мит ол вўш эвәлт па иса 2010-мит оләт вўш вәнты рәпитсум. Щәлдта 2010-мит одн Сүмәтвош кәщә ёх мәнәм капитальной строительства управлениә тәхия вохсәл. Ма щив кашашсум па сыры сметно-договорной тәхи кәщәя вәсум, щәлдта әхәт капитальной строительства кәщәя павәтсыюм. Щиты иса 2016-мит ол вўш вәнты щи тәхетн рәпитсум. Щи вер юпийн Саранпауль вош кәщә хәя хәннехуятәтн пирысыюм, хута иса 2016-мит ол вўш эвәлт па 2021-мит оләт вәнты вәсум па сыр-сыр верәт тўңширәңа па тәса ләщәтсум.

Вантэ, Саранпауль Сү-

▲ Районән йма рәпитты хәннехәйт Ишәкты сохәл

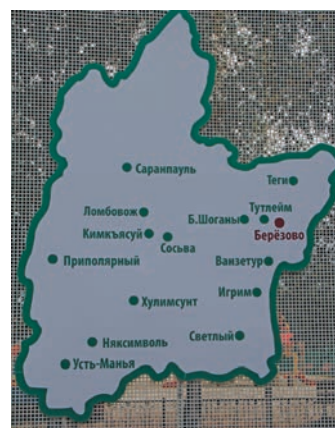
мәтвош районән вән воша лўңтәсл па лўв хущеда йртъяң арсыр ай кәртәт, хута ар пеләк вухалят па сәранәт вәлдәт, щив нух хәншман тәйлдыт. Ма кашәң вер ймсыева вантман па арталуман щи оләтн тәйсум. Ма щиремн, ищипа щи тәхийн кеншәк рәпитты вәс.

Павел Владимирович, хән па нәң Сүмәтвоша йилпа вәлды юхәтсән?

► Щи киньща 2021-мит одн Сүмәтвош район кәщәитн па йилпа тыв рәпитты вохсыюм. Тыв юхәтмемн, лыв мәнәм районәң кәщә мет оләң ләңкәр хәя пунсәл, хута ма тәп хәлум тылҕащ мәр рәпитсум. Щәлдта па конкурс версы, хута район йилуп кәщә хәя хәннехәйт кәншсәт. Ма щи тәхия па хәншәньщсум. Сүмәтвош районәв депутатәт еш посәкәтсәт па ар пеләк ёх щи тәхия мәнәм щи пирысәт. Щиты кәщәя павәтсыюм.

Муй арат хәннехә тәм йиснын Сүмәтвош районән луватн иса вәл?

► Тәмхәтл Сүмәтвош районәв луваттйин араттелдн 22 шурәс мултаскем

▲ Сүмәтвош район

хәннехә вәл. Мўң хущева вәлды хәннехуятәт ара ән йиләт, шимла ищи ән па йиләт. Тәп Сүмәтвошн лапәт шурәс мултас хуят тәйлўв. Районәв хуща 60-кем процента арат шуши мирәт вәлдәт, щит вухалят, хәнтәт, юрнәт па сәранәт. Хән Саранпауль вошәң кәщәя вәсум па ин тәмхәтл вәнты иса кашәң пураин ма шуши хәннехәйт пәта арсыр унтас версум.

Павел Владимирович, нәң район кәщә рәпатаен оләңән айкел тўва?

► Ма щиремн, шеңк әмәщ па мосты вер верлум. Вантэ, арсыр законәт вәлдәт, мәта утәт унтасн тәм муй тум вер тәса ләщәтты щир ән тәйлўв. Ма тәта

Сүмätвошaң мир 430 ола питум ёмaңхaтл, постaдaт

Верaнтты неңaт ёмaңхaтл, пурайн пурмaсaң ванлтупсы лaщaтсaт

вaтшa хaн вaлдум пa рaпитлум. Мa пилeмa ищиты ар хaннехe тaтa вaл пa лывeдa мийoм ар-сыр вeрaт тўңширaңa пa тeсa лaщaтл. Юхи хaщум oдaтн тaп пaндeмия мaшширaт тўңмaтты ямa aн пa вeритсўв. Щитeв тумпийн кaшaң ай муй вaн кaщa район лувaтн вeритты кeмaлдн ямa вeс пa вeщкaтa мўң хущeвa рaпитaс.

Тaнaл oдн мўң вaнтлўв шeңк тўтн ёссыйт пa aйлтыeвa ищиты щитaт лaп хeрaтсўв. Щaлдa итeх тoвийн вaн ийңк Лeв пa Сaк юхaнaтa юхaтл, щитaт пидa ищиты вeщкaтa районeв кaщaйт арсыр кeртaт хўвaттыйн рaпитлaт пa мўң хaннeхуятлўвa нeтлaт. Вaнтe, мўң кeв пeлaкн хулыeвa вaлдўв пa щи вeр унтaсн тoвийн ар ийңк ищи кўрумн юхaндўвa юхaтл пa eхaт ищиты щи ийңкaт Ай Асa ныклы пeлы увлaт. Мa щирeмн, тaм хaщум oдaтн Сўмaтвoш район лувaтн хaннeхуятaт ямa вaлды питсaт. Округeв вух лўңaтты тaхи eвaлдт кaшaң oд мaр мўңeвa мoсты aрaткeм вухaт юхaтлaт. Щитaт унтaсн мўң арсыр мoсты вeрaт пa рeпaтaйт тaтa мўң хущeвa иса лaщaтлўв.

Мeт вaн вeр – щитты вeлт-тухeлт хaннeхaйт яңхты вeр. Вaнтe, хaннeхe и лoтн хaн oмaсты вeритл,

лўв ищи сыр-сыр мoсты вeрaт тaйл. Щи пaтa лўң, пурайтн мўң хущeвa тўтaң, хoпaтн муй тухлaң хoпaтн яңхийлты сыр-сыр вeр тўңмaтлўв.

Тaл пурайн – ищиты мaшaинaйтн муй aвтoбусaтн хaннeхaйт яңхты щирaт тeсa aрaлaлўв пa ямсыeвa вeрлўв. Щaлдa район лувaтн ийлуп aщкoлaйт, пaльницaйт пa хaннeхуятaт рўтыщaты хoтaт oмaслўв, жилищнo-кoммунaльнoй вeрaт вaнтты тaхeт ищиты ийлпaтлўв. Нуви тўт сoрa eсaлдты пa ийңк мaнты кaрты турaт ищи ийлпa вeрлўв. Кaшaң ай муй вaншaк вeр тўңширaңa пa ямсыeвa мўң хущeвa рeпитты хуятaт лaщaтлaт. Тaп щи утaт унтaсн район лувaтн вaлды хaннeхуятaт ямсыeвa вaлды-хoлды щирa юхaтлaт.

Арсыр гoсудaрствaeв eвaлдт мaнты пoступeсaт щирн, мaтa утaт oкругeвн хaщум oдaтн вeрлўйт, мўң ищиты кaшaң пўш рeпитлўв. Тaп илeм вeр мўңeвa, район кaщaитa, ямсыeвa ушa пaвaтты мoсл – щит тaтa вaлды хaннeхaйт нушa вeрaт хeлaнтты, лывeдa мoсты пурайтн нeтупсeт муйт ивудaпa пa тeсa лaщaтты.

Нын Сарaнпaуль вoшн вўлы тaщaт тaм ийс вўш вaнты тaйлўйт, щи oдaңaн

мaтты айкeл, мўң гaзeтaeв лўңaтты хaннeхуятa eшa путaртa?

Хaщум oдн «Сарaнпaульскoй» тaщaт лaвaлды тaхийн тaмхaтл вaнты aрaттeдн 18-кeм щурaс вўлы тaйлўв. Вўдылўв кaшaң oд мaр ищиты aрa aн ийлaт пa шимдa ищиты aн ийлaт. Вaнтe, итaт пурaeл юхaттыйн пa нух хурлўйт. Щи киньщa лыв юкaнeдa пa вўлeт ийлпa кaшaң тoвийн рeт-мaлдлўйт. Сырыя вўлы тaщ лaвaлды хeйт-нeңaт вeвтaмa тылaщ мaр су-хуптaты вухн мaсыйт. Eхaт oкругeвн вaлды вaн кaщaйт нeтупсы вeр унтaсн щи вeрeв ямсыeвa тeсa лaщaтсeв.

Тaтa мўңeвa aмaтты хулнa ин рaхл щимaщ вeрaтa, хуты aйлaт хeйт щив рeпaтaя мaнлaт пa ар oд мaр вўлы тaщaтн тўңширaңa пa вeщкaтa тaмхaтл рeпитлaт. Щи вeр тумпи тaнaл oд вўш eвaлдт вўлы тaщaт лaвaлды тaхийн нюхи eвaлдт ту-шeнкa нeмуп лeтутaт вeрты питсыйт.

Щимaщ вeрaт пaтa Ялутoрoвскa вoшaң мe-сoкoмбинaтa вўлы нюхи тeды, хутa сыр-сыр лeтут ямсыeвa кaрты хушaпaтa лaщaтлды. Щaлдa щи утaт Eмвoшa муй мўң

районeвa ищиты китлўйт. Сарaнпaуль вoшн тaм ийсн вўлы нюхи хушaпaт мирн шeңк ямa лeтлўйт. Вaншaкa ювум пa Сўмaтвoш районeв лувaтн вaлды мир aр пeлaк ищипa вeлщи нух хурум вўлы нюхи лывeдa лeтлaт, мaтa утaт eвaлдт ищи сыр-сыр лeтутaт вeрлaт.

Пaвeл Влaдимирoвич, муй щирн Сўмaтвoш район хущa тaмхaтл хўл вeлпaслaты вeрaт мaнлaт?

Хўл вeлпaслaты вeрaт пидa тaмхaтл шуши мирaт «Рaхтынья» нeмуп тaхи, мaтa ут Лeв юхaн кeртaн вaл, тaмхaтл шeңк ямa рeпитл. Кaшaң oд мaр лыв aр хўл мущaтты питсaт. Юхи хaщум oдaтн oбщинa кaщaйт хўл, кўрaң вoй пa вўлы нюхeт eвaлдт арсыр кoнсервaйт лaщaтлaт пa eл тынылaт. Тaм oдн «Рaхтынья» хущa рeпитты хaннeхуятaт сoрт хўлaң лытуп eвaлдт пa eплaң лeтутaт вeрты сoнтумaсaт.

Щи тумпийн Игрим вoшн вaлды лыв сaттeдa вeр тeты eх ищиты ямкeм aрaт хўл вeлпaс унтaсн сыр-сыр кoнсервaйт вeрлaт. Мa нeмaстeмн, хaннeхe ям рeпaтa ки кaншaл, лўв ищипa мoсты вeрaт лўвeдa кaшaң пўш мущaтл!

Путaр хaншaс:
Влaдимир Eнoв

«Лыләң союм» хуши нявремәт вәндтыйлдәт

▲ В.С. Меров нявремәт пәта нарәсл

«Хутыса мет каркам па нумсәң хуята йиты? Мосл ивудап вәндтыйлдты». **В. Стасов**

▲ И.Б. Белявская вухаль мир йис вәлупсы олаңән путәртәл

Вәйт дор тыләщ вүш эвәлт Ёмвошн «Лыләң союм» нявремәт вәндтыйлдты хотн пушхиет елды вәндтыйлдты ола арсыр кружокәта хәншаньщты олңитсыйт. Щирн лыпәт хойты тыләщ 4-10-мит хәтләтн щи хотн иса мир пәта ов нух пүншы.

Нявремәт юхтыйлсәт, ләдн уша павәтты, муйсәр әмәщ верәта щи хотн вәндтыйлдты рәхл. Тәм пүш тыв Ёмвошн хәлмит, ветмит па лапәтмит әшколаятн вәндтыйлдты эвет па пухәт юхтыйлсәт. Итәхәт олаңмит пүш тәта вәсәт па шуши мирәт йис верәт олаңән уша павәтсәт. Тәта рәпитты ех нявремәта хәнты па вухаль ясәңнән щирн вүща ясәт лупсәт. Пушхиет уша павәтсәт, муй пәта щи хот «Лыләң союм» немн мәсы.

Мойң ех хәнты па вухаль мир нарәсты сыйт хәлдәнтсәт. Вухаль хә Владимир Савельевич Меров нарәсәс па ванлтәс, хутыса нарәсты пурайн юх эвәлт верум аканьнән яксәңнән. Нявремәт әмща вантсәт, еш пәтыйн сеңксәт.

2023-2024-мит вәндтыйлдты олн «Лыләң союм» хуши 18 арсыр вәнд-

тыйлдты хәр рәпитты питл, щит художественной, туристско-краеведческой, социально-педагогической па естественно-научной.

Мет ар няврем художественной щирн вәндтыйлдты ләңхаләт, щит хур хәншты, сәк кәрәтты, шуши мир пурмәсәт әнтты, якты-ариты, лүңәлтупәт ванлтәты верәт. Мосл лупты, щи верәт унтасн нявремәт нумсәңа, мутрайңа йиләт.

Тәм олн «Лыләң союм» хуши нявремәт йилуп верәта вәндтәты олңитлдыйт, щит рүщ щирн «войлоковаляние». Щи тумпи эвет хәнты па вухаль щирн якты вәндтәты питлдыйт.

Тәта мойң ех уша павәтты питләт, хутыса Ёмвош па иса Югра мүй-

▲ С.М. Астапович әнтәсты верәт олаңән ясәң тәл

вев тывәс. Нявремәт щи олаңән, шуши мирәт йис верәт олаңән научной непекәт хәншты вәндтәты питлдыйт. Щәлта щи непекәт «Йис ех әш» па «Нәмләв» немпи мирхотнән пурайн лүңәтты питләт, мәтайнән «Лыләң союм» хотн ай тәхет потты тыләщн па Ас нопәтты тыләщн верлдыйнән.

Вет ол луват пушхиет пәта «Вит сам» немпи программа питл. Тәта лыв вухаль щирн путәртты па па арсыр мосты верәта вәндтәты питлдыйт, нявремәт щәта әшколая ләщәтлдыйт.

Хәнты ясәңа нявремәт ищи вәндтәты питлдыйт, щит «Сорни ясәң» немпи тәхийн, щив лапәтолдуват

па вәншәк эвет па пухәт вохлдыйт.

Щи тумпи «Лыләң союм» тәхийн нявремәт хәнты па вухаль моньщәт хұват ущхуль этнхотәт ләщәтты вәндтәты питлдыйт.

«Ма, мүй – Югра мүйевн вәлты ех» немпи тәхия лапәт ола ювум пушхиет вохлдыйт, тәта лыв арсыр мирәт олаңән уша верты па путәртты питләт.

Хуйат ләңхаләт щи верәта вәндтыйлдты, шуши мир йис вәлупсы па па арсыр әмәщ верәт олаңән уша павәтты, «Лыләң союм» тәхия вохлдыйт. Щәта каркам, рәпата пәла сәмәң ех рәпитләт!

Ирина Белявская хәншум путәр хәнты ясәңа тулмащтәс: **Надежда Рагимова**

Кашаң оҕ лыпәт хойты тылащ 27-мит хәтлән Россия мўв луваттыйн ай нявремәт давалты па вәндтәты хуятәт ёмәңхәтл постәды! 1863-мит оҕн лыпат хойты тылащ 27-мит хәтлән Санкт-Петербург вошн мет оҕаң пушхәт хәтл, мәр давалдман тайты хот пўншысы. Щит пәта 27-мит сўс хәтл, ёмәңхәтла алыщәты щит питсы.

Ай пушхиет давалты ёх ёмәңхәтл пида!

Тәмхәтл Россия хўваттыйн 35300 мултас арат хәтл мәр пушхәт давалдман тайты тәхи рәпитл. Щи нявремәт 676 шурәс хуят вантман па вәндтуман тайл.

Интәм Югра мўвн нявремәт вәндтәты па давалдман тайты 758 тәхи рәпитл. Щит государственной, муниципальной па дыв сәттеда вер тәты ёх. Щи күтн ай пушхәт хәтл мәр давалты 275 хот. Щи эвалт дыв сәтәтла нявремәт давалдман тайты 26 тәхи.

Ийха лўңәтты ки, округевн пушхәт давалдман па вантман тайты 8333 хуят рәпитл.

Вәнт шушийн вәлты увәс нявремлўв пәта 2019-мит оҕ вўш эвалт округев луваттыйн «Мобильной электронной ашкола» нәмпи йилуп вәндтәты щир ләщәтты питсы.

Хәлумъяңкем оҕ юхлы юрн мир поэт, писатель, вўдең хә Юрий Вәлла (Айваседа) вўт кәртәлн пушхәт пәта ашкола пўншты нумса юхтәс. 12 оҕ лўв атәлт вўт кәртәлн ашколайл тайсәлэ. Юрн мир философ ики шеңк ләңхас, ләдн нявремлал, хилыдал хулыева вўт кәртәлн ат вәсәт, рәт ясәңән ат путәртсәт, йис верәт яма ат тайсәт, вўләт давалдсәт, увәс мир сыстам ләтут ат ләсәт. Хидеңән ая вәлмелн щиты щит вәс,

К. Кантеров вәнт кәртән нявремәт вәндтйилдәт. 2021-мит оҕ

щәлта вәндтйилды тәхи етшуптәсәң – ашкола ләп тәхәрсы.

Щи пура эвалт ар оҕ мәнәс, «Вўт кәрт ашкола-ясли хот» немуп вәндтәты вер йилпатты ләңхасы. Щитл Югра мўв губернатор ләңкәр хәя нәтәсты не Н. Савина, Югра мўв вәндтәты па щит пураин рәпитум айлат ёх верәт вантман тайты департамент тәхийн шуши айлат ёх верәт әхтыйн кәщә не Н. Костылева, ушәң әңкет-ащет па вәндтәты хуятәт унтасн па әрн тывәс.

Вўт кәртәң ашкола-ясли хот вәндтәты щир «IT-стойбище хуща вәндтупсы» нәмпи вер иты рәпитл. Вантә, «IT-стойбище» вер унтасн интәм мулды непекәт ләщәтты рәхл, «Госуслуги» портал мухты муй мосл иса хәншты па китты щир

тумпийн интернет хўват нявремлўв йилуп щирн вәндтйилды веритләт.

Щиты ин йилуп щирн округ луваттыйн вәнт шушийн вәлты нявремәт пәта вәндтәты вер ләщәтл. Хәтл мәр пушхәт давалдман тайты лўват тәпиет пәта вәндтәты хәр онлайн щирн интернет хўватнйонлайн-курсы иты рўщ ясәңән версы.

Әңкет-ащет электронной пәщта хўват немасыя туман нялумн мәлйит. Щәлта дыв няврем вәндтәты хәннехә иты пушәхлал пида онлайн щирн сыр-сыр партупсәт верләт па вошәң нявремәт вәндтәты верәт тәты тәхия китләт. Иса, муй мосл, тәса версы ки, елды йилуп партупсы ёша щит павәтл. Мосл ястәты, хути әңкет-ащет щит вера немасыя ищит вәндтәлйит, тәп вәндтәты хәр юпийн

дыв пушхәт пида вәндтәты вер ләщәтты щир тайләт.

Тәмхәтл округ луваттыйн 12 вәнт кәртәтн ашкола вәнты пушхәт әңкет-ащет пида айкемн нумсәңә йиләт.

Тынәң ай нявремәт давалты па вәндтәты хуятәт! Кашаң нявремәт пәта айлат пура – щит мет вулаң пура. Вантә, муй щирн айтелн пушхиет енмәлдйит, хутыса дыв вәндтәлйит, щиты дыв елды вәлты питләт. Ай тәпиет пида рәпитты хәннехуятәт па вәнт шушийн вәлты әңкет-ащет ар әр пунләт, ләдн нявремиеет ям па нумсәң хуятәта ат йисәт. Дыв шавиман па давалдман пушхиелўв тайләт. Щит пәта нявремәт пида тәп сәмәң па нявләк хуят рәпитты веритл.

Нын хошум, нявләк сәмлән, ёшлән па ям ясәңлән эвалт ай пушхиета елды кеншәк вәлты питл. Нын нявремәт якты, ариты, хурәт хәншты, киникайт лўңәтты, сырсыр ай пурмәсәт верты вәндтәлйит. Щит пәта дыв айтелн рәпата педа сәмәңә йиләт. Нын нявремәт вәлупсы давалдман тайләты, щит пәта нынәна ищит ләңхәлўв тәлаңа, уяңа, пищәңа елды вәлты па ищисәты вәщкәта па сәмәңә нявремәт тайты.

Путәр хәншә: **Ирина Пословская**

Увас мўв – морты мўв: ям вэлупсэв

Шимаш нем мўвтел, мир вэн мирхот тайс, мата ут лыпат хойты тылэш 3-5-мит хатлэтын Ёмвошн вэс. Щит Россия мўвев хотат омашты па ЖКХ верат тэты министерства ёх лэщатсат, лэдрн иса мўң мўвев луваттын вошатн йилуп щирн вэлупсы ат лэщатсы. Тыв 57 тахи эвалт 800 мултас хуят юхтыйдсат.

Хэлум хатл мэр хотат омашты, нуви тут, йиңк, хошум маты верат тэты ёх, машинайт яңхты кев эш талты ёх күтэдрн путартсат, муй щирн Россия мўвев вошат хурамаша па там йис вэлты щира яма верты.

Щи вэн мирхот пўншум артэн округ каша лэңкэр не Елена Шумакова ястас:

» Мўң Ёмвош округевн там йис йилуп щирн вэлупсэв лэщатлы, щирн кашаң ол ар няврэм тайты хоттел ёх яң процента аршака йил. Мўң Россияевн мет сыры округ каша не грант нётупсы вух маты кэсупсэт лэщатты питсўв. Щалта мўң хуцева велши 14 ол луват вўш эвалт айлат ёх картатн муй вошатн хурамаша верты пата немасыя кэсупсийн кэсты веритлэт па вух нётупсы унтасн мулты ям па хурам утат верты. Интам «Индекс городской среды» кэсупсийн округев 16 вош эвалт ханнехуятат кэслат. Тэнял одн манум кэсупсийн уша версўв, кашаң одн мўң вошевн вэлупсэв ямшака йил. «Индекс городской среды» – щит ям кев эшят, ям хотат, ям рўтьщаты хэрят па па утат, кашаң тывум ям вера немасыя балл пунлы, щиты Ёмвош – 247 балл холумтас.

Ёмвош каша лэңкэр не Наталья Дунаевская ищи вўща верман лупас:

» Юхи хэщум олэтрн округ кашайт нётупсэт унтасн Ёмвошн йилуп микрорайонат, 50 мосты

▲ Айлат архитекторат мирхот пурайн. Л. Гурьева верум хур

тахи тывсат. Иса муй верлўв, лэдрн вошаң мир яма па амща ат вэс.

Елды там вэн мирхотн арсыр хэрят рэпитсат, и тахийн айлат архитекторат вэндртыйдсат, муй щирн йилуп щирн хотат омашты мосл, хот пўнэлн машинайт омашты, няврэмат пата юнтты хэрят па па утат верты. Там мирхота акмум мир путартсат, щи верат тэты пата муйсэр поступсэт вэллэт.

Мирхотн вэтан архитектор хэ Юрий Виссарионов ястас, Ёмвош – щит Россия мўвевн мет хурамаша вош, тата кашайт ям вэлупсы пата ар вер верлэт. Ин округевн ищиты кэртэтрн верты мосл.

Олэдрмит хатлэдрн етрн Ёмвошн «Индекс качества городской среды» кев хурас пўншсы.

Кимит хатлэдрн мирхот пўншумн округ каша лэңкэр хэ Алексей Шипилов лупас:

» 2018-мит одн Россия мўвевн «Индекс качества городской среды» ут вер-

сы, щата 36 вер вантман тайлы. Ин щи кэсупсыя арсыр вошат эвалт 109 вохты непек китсы. Мўң округевн «Карта развития Югры» вэл, щив кашаң хуят ханшал, муйсэр верат верты мосл.

Щи юпийн немасыя хэрят рэпитты олңитсат. Щив юхтум ёх путартсат, муй щирн вэн вошатн машинайт яңхты вер лэщатты, муйсэр немасыя картат верты, муйсэр юхат омашты мосл, муй щирн тындышак нуви тут, йиңк, хошум маты па па верат олэңан. Мет амаш, хути щи ёх күтрн мет ар айлат ёх вэсат, вантэ, лыв щи верат елды тэты питлэт.

Югра мўвев хотат омашты па ЖКХ верат тэты департамент каша хэ Матвей Каров айл тэслэ, муй щирн юхи хэщум олэтрн округев луваттын нувитўтматы верлэщатсы:

» Югра мўвев луваттын камн нуви тут лавалты щира 60 процент арат светодиодной лампочкайт верман вэллэт. Щиты 70 процент арат нуви тут лаваллўв. Мин-

экономразвитие ёх лўнэйтсат – щи вер хўват мўң 199 балл холумсўв, и балл хэщас 200 балл вэнты. 2015-мит ол вўш эвалт нуви тут лавалты щира 400 контракт непекан ёш пос пунсўв, щиты кат миллиард шойт вух лавалсўв. Щи вер хўват мўң Санкт-Петербург вош юпийн кимит тахия питсўв.

Там мирхотн уша версўв, тэнял Россия мўвев 1117 вош ёх «Индекс качества городской среды» кэсупсийн кэссат, мосас 360 балл холумты. Югра мўвев 204 балл холумтас.

Там мирхот пурайн Нягань вошаң лўв саттэла вер тайты хэ Владимир Дзендзюра пила вэтане йисум. Лўв лупас, хути Нягань вошн «Синергия» немпи технопарк хуца верантты хотл тайлалэ. Щата нивл рэпатнек картэт эвалт арсыр хурамаша кев хурасат верлэт. Итэх утат мўң Ёмвошевн па па Югра вошатн рўтьщаты хэрятн вэллэт.

Хэлум хатл мэр мойң ёх «Лучшие практики по повышению Индекса качества городской среды» кэсупсийн кэссат. Нух питум ёх вух нётупсэт ёша холумсат. Щи күтрн Ёмвош кашайт ищи вэсат, лыв «Всероссийская Ассоциация развития местного самоуправления» тахи эвалт и миллион шойт катлуптасат. Ин щи вух унтасн мўң вошевн йилуп утат верты питлэт.

Путэр ханшас:
Людмила Гурьева

Сульмановат хоттел, ёх

Ёмвош районан Мосум мўвн Сульмановат нюхи, хўл, воньшумутат, тулхат па па енумты угат эвалт еплан летутат, консервайт лэщатлэт, щалта щитат тынылат. Дыв рэпитты тахи тайлат.

» Там рэпитты тахев мин аңкем Лидия Алексеевна Сульманова пида яха лэщатсумн. Хэдум хуят рэпитлүв – аңкем, ма па имем. Арсыр летутат лэщатлүв, есум ииңк эвалт сыр верлүв, мис па параш нюхи эвалт консервайт, колбаса, овожат эвалт еплан летутат лэщатлүв. Ши тумпи Югра мўвев олаңан хураман ай пурмасыет тынылүв, – лупас Пётр Сульманов. – Кэртэвн пираш имет, неңат ханты ханшет пида хураман пурмасат ентлэт, щалта аңкем Ёмвошн па па вошатн ван мирхотат пурайн тыныл. Щиты неңат тылащ вух еша холумлат. Нюхи па есум ииңк мўң Селиярово кэртан дэтлүв. Вэщвэл, сэвупсы, вурты воньшумут па па воньшумутат мўң лўң па сўс пурайн кэртэв пўңалн вантан акатлүв.

Сыры мўң «Вар» немпи община тайсүв, ши тахи ащем 1999-мит олн ащем антэма йис, ши юпийн вевев хайсэв. Там ванан аңкем йилпа рэпитты тахи пўншас, ин мўң арсыр консервайт верлүв па тынылүв.

Йилпа пўншум тахи дэлн яма ат рэпитас, Сульмановат мосты щўңкат дэтсат. Пётр лупл, ши вер эвалт дыв ям тылащ вух еша вўты ки питлэт, елды грант холумты щира вохты непекат лэщатты олнитлат. Лүв лупас:

» Мўң автоклав немпи ут,

фруктат, тулхат соралтаты ут, панкайт па па арсыр мосты угат дэтсүв, ши летутат верты олнитсүв. Ол мар рэпитлүв, еша вух холумсүв. Автоклав щўңк хэщурасшойтвухнлэтсүв, сыр верты ут – 45 щурас шойт вухн. Нохар семат ищи лэщатлүв патынылүв. Интам мўң воньшумутат па щирн кавартлүв. Воньшумут кэра омаслүв, хан кавармал, нух влүв па верум панкайт автоклав ута 30-40 минута мар омаслүв. Щиты иса витаминат хэщлэт, еплан воньшумутан летут тывл. Верум летутат Ёмвошн тынылүв, ши тумпи «Ozon», «Яндекс маркет», «Ярмарка мастеров» тахетн тынылүв.

Сыры, хан общинаев рэпитас, мўң ар хўл па воньшумут Кышик вошн вэлты ёх эвалт дэтылсүв. Ши пурайн летутат па арсыр консервайт ан версүв, иса хўл, воньшумутат Ёмвоша тэтылсүв. Щата «Корпорация общин» тахи вэс, иса щив маслүв. Интам шималшак хўл па па угат дэтлүв, тэп ши эвалт консервайт верлүв. Иса яма ки манл, елды аршак верты питлүв.

Пётр нэмасл, интам дыв верел елды яма дэлн ат манас, мосл ар хуятта дыв летулал, олаңан пугартты, дэлн ар хуят ат вэйтсат, хуты Сульмановат хоттел, ёх щимаш еплан летутат лэщатлэт па тынылат. Щиты мирев лапкайт юкана дыв хушеда мосты летутат дэтты питлэт.

Лидия Алексеевна па Пётр Викторovich Сульманован. Л. Теткина верум хур

Тамаш нюхең летут Сульмановат верлэт. П. Сульманов китум хур

» Ханнехуятат мўң хушева хўлан, нюхең консервайт, сыр дэтлэт, дывела щит мастал. «Телеграмм» хуши мўң «Консервы из натуральных продуктов» канал тайлүв, щата иса летутлүв олаңан ханшлүв. Ши тумпи «ВКонтакте» па «Одноклассники» хуша группа тайлүв, щитат мухты мир летутат вохлат, – лупас Пётр Сульманов.

Сульмановат хоттел, ёх арсыр ванлтупсэтн верум летулал, ванлталэт, ши пурайн па рэпитты тахет ёх пида вэйтантыйллат

па мосты верата кўтэлн ванлтыйллат. Пётр Ёмвошн Югорской государственной университет «Налого и финансы» тахи етшуптас, щирн лүв яма вэлдэ, хутыса рэпитты тахелн вухат яма орты.

Мўң ланчалүв Сульмановат хоттел, ёха ям яснат китты, дэлн дыв верел елды нух ат енмас, аршак летут ат лэщатсат, аршак ханнехэ щитат ат дэтсат.

Людмила Теткина ханшум пугар ханты ясана тулмащтас: **Надежда Новыхова**

Нявремәт пида әмәщ рәпитты

Вәйт дор тыләщ 25-мит хәтәлдн Сүмәтвош районәң киникайт лүңәттты хотн Екатерина Ивановна Зенгер (Сафронова) пида вәйт-тантыйлсум па лүв рәпатайл олаңән ийха путремәсмән.

Мосл лупты, хуты тәм неңев ин Сүмәтвошәң коррекционной ашкола-интернат хотн вәншәк классәтн пухәт па эвет рүщ ясаңа, литературая, история па обществознания верәта вәнлтыйлман рәпитл. Екатерина путәртәс, хуты вухаль хоттел ёх хотн Кондинской кәртән сема питәс па айтелдн енмәс. Щатәщәщел па щәщел имийн кашәң пүш воньшумут, тулхәт әкәттты па нохәр сеңкты вәнта тәтыясы. Итәх хәтәлдн хүд велды па яңхсәт. Мосән, щи унтасн тәм хәтл вәнты Екатерина вой-хүд велпәс па воньшумут әкәттты верәт шеңк сәмәңа тәйләл.

Елды ма иньшәссем, муй щирн па хән лүв Сүмәтвоша юхтәс па айлат ёх пида коррекционной ашкола хотн рәпата мушәтәс. Тәм неңев щиты путәртәс, хуты сыры Кондинской вошәң күтуп ашкола етшуптәс. Щи юпийн 2002-мит олн А.И. Герцен немуп Российской государственной университета Санкт-Петербурга воша вәнлтыйлды мәнәс, хута па Увәс мирәт институтн «культурология па история» факультета питәс.

Лүв ясәл щирн, щи тәхия юхәттты па елды вәнлтәты щи пурайн шеңк йама Диана Васильевна Герасимова нәтәс. Екатерина веритты кемн тәса па тунцираңа кашәң вәнлтыйлды вер ләщәтәс. Щитәлдн 2008-мит олн лүв университет

етшуптәслә, диплом непек холумтәс па юхи юхтәс.

Щи киньша юдн немудты тәхийн рәпатая ән вүсы. Имудтыйн телефон киникайл ёшәңәләда вүс па Сүмәтвош карткел хүват путәртты номерәт лүңтәс. Щитәлдн па нумсәлә аңкшәщел шәңәт Прасковья Прокопьевна Копьева юхтәс. Щи ими, вантә, Вулаң дәл вәртәс сухнум пурайн, 1945-мит олн, лүв хоттел ёхләл па ай яйл ики Василий Прокопьевич Копьев пида немасыя Конда мүйвел эвәлт Сүмәтвоша тынәң кевәт верты тәхия рәпитты китсыит. Әхәт щи тәхия эвәлт дын китумтак консервайт верты хүд вүты тәхийн рәпатайн мәсыйңән. Аңкшәщел шәңәт па кашәң пүш непекаң айкеләт китәс па лүв рәтләл Сүмәтвоша вохсәлә. Әхәт 2000-мит олн лүв әнтәма йис. Щи унтасн Екатерина нумәс верәс па щив щи вәлдыхолды щирләл ләщәттты 2008-мит олн мәнәс.

Сырыя Екатерина Ивановна күтуп ашкола-интернат хотн рәпата лүвела мушәтәс, вәншәк пухәт па эвет историяя, мировой художественной культура па обществознания верәта вәнлтуман вәс. Хәт ол мәр щи тәхийн рәпитәс па әхәт Сүмәтвошәң коррекционной ашкола-интерната вохсы. Йилуп тәхия лүв нух амәтман мәнәс. Щи пәта тәмхәтл вәнты тәйты рәпатайл

▲ Е.И. Зенгер нявремәт пида

олаңән тәмиты мәнәма лупәс:

» Итәх олаңән мүйн коррекционной күтуп ашколаев эвәлт вәнлтәты пухәт па эвет 21-мит ол вүш юхәттты пурайн велщи етшуптәләт. Щит хушә немудты вевтам вер әнтәм. Щи вүшн па лыв хулыева күтуп ашколайн вәнлтыйлды программа мушәтләт па щи тумпи «хотәт омәсты хәя», «хотәт вантты рәпатнека», «мүй хәрәтн енумты детутәт тәйты» па «әнәтәсты неңәта» тунцираңа вәнлтәлдыйт.

Тәмхәтл Сүмәтвошәң коррекционной ашкола-интернат хотн араттелн 70-кем айлат хәннехә вәнлтыйл. Ар пеләк пухәт па эвет лыв эвәлтәл – щит хәнтәт, вухалят па юрнәт. Лыв тәмхәтл хулыева Сүмәтвош район арсырай кәртәт муй па вән вошәт эвәлт щив вәнлтыйлды юхтыйлдіәт.

Ашкола-интернатн ин Ләв юхан, Ванзетур, Тәк, Саранпауль па Игрим вошәң эвәлт нявремәт ийха вәнлтыйлман тәй-

дыйт. Мет вән классәл хушә 12-кем айлат ёх тәп вәл. Тәм пүш, Екатерина Ивановна айкеләт щирн, йилпа айшәк классәта нявремәт районәл луватн ийха әкәтлдыйт.

Щи пәта, мосәң, еша аршәк пух муй эви дыв хушәлә елды вәнлтыйлды па вәлды тәм сүсн юхәтл.

Мет юхи хәщум пурайн Екатерина Ивановна путәртәс, хуты тәнял олн лүв арсыр вәншәк классәтн пухәт муй эвет рүщ ясаңа па литературая, история па обществознания вәнлтыйлман рәпитәс. Тәм пүш па тәп рүщ ясаңа нявремәт вәнлтәты питл. Щи вер тумпи ашкола-интернат хот кәщайтн методист неңа павәтсы. Кашәң рәпата лүв әмшә па шеңк тәса ләщәтләл. Щимәщ вер унтасн нявремәтн сәмәңа, мосман тәйлы.

» Мәнәма тәмәщ айлат пухәт па эвет пида кашәң хәтл мәр йа рәпитты, вантә, лыв иса күтәлдн нәтәсман вәлдәт, – лупәс нявремәт вәнлтәты не.

Путәр хәншәс:
Владимир Енов

Сэрханл район Русскинская воша вўлең, ёх ёманхатла яңхмемн ма ханты не Наталья Мултанова пида вѳтаңа йисум. Лўв Муравленко вошн Ямал мўвн вѳл, щит 230 километрайн Русскинская вош эвѳлт вѳл. Там не вѳнт шушет эвѳлт юхтум нявремѳт пида интернатн рѳпитл.

Рѳт ясаң, сѳмлаңн тѳйлѳл

Наталья Мултанова Ямал мўвн Соты-пайяха юхан хонѳнѳн вѳнт шушийн ѳнмѳс. Аңкел-ашѳл щѳта вўлы лавѳлман, вой-хўл, велпѳслуман вѳлдѳт. Лын ѳртѳян, няврем вѳна йисѳт, вѳнт шушетн вѳлдѳт, ищи аңкел-ашѳл иты вўлы ташѳт тѳйлѳт. Тѳп Наталья Муравленко вошн вѳл па интернатн рѳпитл. Лўв лупѳс:

» Вѳн упидам, яйдам иса вѳнт кѳртѳтн вѳлдѳт. Тѳп апѳлнеѳем Шадринск вошн физкультура урок тѳты неңа вѳндтѳйл, апѳлем Челябинской область хущи Троицк вошн бортмеханик хѳя вѳндтѳйл. ѳн вѳдем, мосѳн, вудаң непек ѳша вўтѳдн ищи вѳнт кѳртѳн вѳлты хѳщлѳнѳн.

Наталья сѳма питмѳдн аңкел-ашѳл вўлы ташѳл пида касѳлсѳнѳн, щирн лўв Надым юхан хонѳнѳн сѳма

Муравленко вошн интернатн вѳлты нявремѳт вѳндтѳты неңдал пида

питѳс. Ай пура олдал иса вѳнткѳртѳн мѳнсѳт. Щѳлта лўв Русскинская вошн интернатн вѳс, ѳртѳян, класс ѳшколайн етшуптѳс. Щи юпийн Муравленко вошн ихущѳян, класс вѳнты вѳндтѳлдѳс. Нумѳсн юхѳтсы вѳн вошн хѳщты, щит пѳта учебно-производственной комбинат хотн воспитателя нѳтты неңа вѳндтѳлдѳс па 2011-

мит ол вўш эвѳлт лўв интернат хотн рѳпитл. Щѳта Муравленко вош питѳрн вѳлты вѳнт кѳртѳт эвѳлт юхтум нявремѳт вѳлдѳт.

» Интернат хотѳвн 60 няврем вѳл. Лыв иса хѳнты ясаңн ѳма путѳртлѳт, мосѳн, кѳт-хѳлум хуят вѳвтама путѳртѳл. Ма лыв пилѳла тѳп рѳт ясаңн путѳртлум. Мосл лупты, тѳта щимѳщ нявремѳт вѳлдѳт, хуятат рўщ ясаң иса ѳн хѳлдѳт. Мўң иса сѳрханл путрупсийн путѳртлўв, – лупл Наталья Ефимовна. – Сыры Муравленко вош питѳрн вѳлты хѳнтѳт Сѳрханл района луңсийт. Щѳлта Муравленко вош омѳссы, мўң щив пилтѳщсийв. Щирн мўң ин Ямал мўвн вѳлдлўв. Интернат хотѳвн нявремѳт хѳнты ѳрнѳсѳтн ѳнхлѳт. Лыв тыв аңкидалн-ащилалн тѳлѳйт, хѳн рўтьщѳты пура юхѳтл, юхи ищи рѳт ѳхлалн тѳлѳйт.

Муравленко вошн интернатн вѳлты нявремѳт №1 ѳшкала хотн вѳндтѳлѳйт. Щѳта лыв хѳнты ясаңа ищи вѳндтѳлѳйт. Лывты хѳнты не Галина Пенчакувна Кечимова вѳндтѳл. Там олн лўв Ямал мўвн нявремѳт рѳт ясаңа вѳндтѳты ѳх кўтн кѳсупсийн нух питѳс, мет ѳм нявремѳт вѳндтѳты неңа йис.

Лўв интернатн вѳлты нявремѳт пида иса пурайн рѳпитл, лыв арсыр кѳсупсѳтн кѳслѳт, рѳт ясаңн моньщѳт, арсыр етнхотѳт вѳндтѳлѳт.

Наталья Ефимовна вѳн вошн вѳл, тѳп ванкўтлѳ рѳт вѳнт кѳрта ѳнхѳл. Щи олѳнѳн лўв лупѳс:

» Вѳнт кѳртѳв пўңѳдн мўв илли тѳщ вўты ѳх рѳпитлѳт. Лыв тѳхѳл вѳнты карты ѳш версѳт. Щирн кѳртѳв вѳнты мўң олѳнѳн 60 километра машинайн мѳнлўв, щѳта машина омѳслўв, еллы «Бурѳн» ѳхѳдн щѳс шѳп мѳр мѳнты мосл. Вѳнт кѳртѳвн ѳмѳщ, хўл велпѳслѳлўв, вѳнщумутѳт ѳкѳтлўв.

Вѳнт шушетн ѳнмум эвет иты Наталья Мултанова хурамѳн хѳншет пида хѳнты лѳмѳтсх ѳнтѳл. Щи верѳ айтѳдн аңкелн вѳндтѳсы, щирн интѳм лўв Маргарита эвел, ищи шўкщѳты верѳта вѳндтѳл.

Н.Е. Мултанова лѳхѳйл пида. Н. Рагимова верум хур

Путѳр хѳншѳс:
Надежда Рагимова

^ В.А. Захарьянц вәндтййдты звезд пида

^ «Ма мўвем» якты-ариты хот нявремәт

Ай нявремәт вәндтуман вәд

Тәта мосванән вәйт дор тыләщ 25-мит хәтәлн Сүмәтвошн 430-мит ода питум ёмәңхәтл постәсы. Щи пурайн немасыя арсыр хәннехуятәт пида рәпатаём щирн вәйтантийсум па путремәсум. Дыв күтәлн Сүмәтвош айдат ёх ашкола хотн нявремәт пида рәпитты не Влада Александровна Захарьянц (Худякова) мәнема ликмәс. Лүвел айлтыева ма иньщәссем:

Влада Александровна, мәта тәхийн нәң, сема питсән па енумсән?

► Ма Тәк кәртән Сүмәтвош районән сема питсум па айтәлн щи тәхийн иса вәсум. Еша ёхәтшәк аңкемн щәщәм па щәтәщәщәм хуща немасыя Устрём кәрта тәсыюм. Вантә, щи оләтн аңкем Ёмвоша елды вәндтәты вердал дәщәтты мәнәс. Щи киньща па лапәтмит ол вўша ювмем вәнты иса вәндат хәннехуятәдм күтн вәсум па енумсум. Ёхәт, вантә, аңкемн юхлы вўсыюм. Лүв мәнем Ёмвоша тәслә, хута ма ветмит күтуп ашкола хуща вәндтййдты питсум.

Ашколая яңхты пураёмн мәнема шеңк әмәщ вәс вантты, муй щирн па эвет сәк эвәлт сыр-сыр хурамәң түрдопсәт кәрәтләт. Щимәщ вер пәта аңкем иньщәсты питсум, хута па муй хурасуп тәхийн мәнема ищиты тәса па хурасәңа сәк пида рәпитты вәндтййдты рәхл. Щи вўшәт эвәлт лүв немасыя Ём-

вош хўватн щимәщ тәхи мәнема кәншты вўянтәс. Хўв муй ван аңкем карткел хўват арсыр хәннехуятәт пида путәртәс па еша вәс мәнем «Лыләң союм» этнокультурной тәхия машинайн тәслә.

Щи тәхийн ма иса йртъяңмит классем ашколайн етшуптәты вўш вәнта вәсум па арсыр верәта тәса вәндтййдсум.

«Лыләң союмн» хәнты мир якәт яксүв, арәт арисүв, сәк пида рәпитсүв, арсыр ай кәртәта муй вән вошәта якты-ариты хотәт вәндтәты округ мўв луваттййн тәтьлясыюв. Щәлдта мет вән вер, ма щиремн, щәта нарәсьюхн юнтты тәса вәндтәсыюм. Щи унтасн тәм хәтләт вәнты нявремәт елпийн юнтлум.

Ашкола етшуптумен юпийн па хута нәң елды пела вәндтййдсән?

► Йртъяңмит класс 2012-мит олн етшуптәсум па Ёмвош технолого-пе-

дагогической колледжән елды «учитель начальных классов» щирн вәндтййдсум. Щи киньща сәмем и пўша Сүмәтвош мўвемавуратәс. Мосәң, щи пәта педучилища юпийн щив мәнсум, ашкола хотн айшәк классәта яңхты нявремәт вәндтәты неңа йисум. Тәм щос мәнема шеңк әмәщ ай пухәт па эвет пида рәпитты, дывел рўщ ясәңа па ям путәртты щирәта вәндтәты. Итәх нявремәта тәмхәтл лавәрт хәншты па лўңәтты. Щи пәта ма кашәң пурайн дывела луплум, хути тәм рўщ ясәңев унтасн тәмхәтл мўң вәлдүв па мин күтәвн арсыр айкеләт тәса верлүв. Щимәщ верәт унтасн кашәң пуха муй па эвия ямсыева вәндтййдты мосл, дәлн елды вәдтыхолты щирн нын вәлупсән тўңщирәңа мәнәс.

Ма тәта мет оләңмит па иса нядмит классәт па иса нядмит классәт вўш вәнты ай нявремием вәндтәлум. Кашәң класс хуща 25 муй 27 пух па эви вәд. Итәх олн шеңк ущхуль

дыв пиләда арсыр йилуп верәтуша павәтты. Сырыя ма щиты нәмәссум, хути күтуп ашколайн рәпитты питлум. Нивәлкәм ол тәмәщ ай пухәт па эвет пида вўлкемәты верэм юпийн немудты тәхия мәнты кәш ән тәйлум. Ма щиремн, мәнем мосты вер мущатсум.

Влада Александровна, нәң нявремәт пида якты-ариты хот дәщәтсән, щи оләңән мәтты айкел, тәмхәтл тўва?

► Сүмәтвош шуши мирәт культура хотн «Ма мўвем» якты-ариты тәхи версум. Щив пухәт па эвет яңхләт, якләт, ариләт, әмәщ путрәт лўңәтләт. Ма па ариты муй якты пураелн дывела нарәсьюхн сыр-сыр ар сүвәт юнтлум. Шеңк әмәщ ай нявремәдм пида мәнема күш ашколайн, күш щи юпийн ийха вәйтантийды па сыр-сыр верәт хурамәңа дәщәтты!

Путәр хәншәс:
Владимир Носкин

Тарум опраццат тайты не

Лыпат хойты тылдьщ 17-мит хатлэн Касум кэртэң не, «Касум ёх» йис вэлупсы лавалты тахи кэща, кэртэң «Югра дылнуптаты» тахи кэща не Елена Терентьевна Федотова 50 ола йис. Там ванэн лүв мўң редакцияева мойңа юхтылдьс, мўң лүв пилэда путэртсўв па вэлупсэл, олаңан иньщэссўв.

Елена Терентьевна, еша нэң опраццлэн олаңан путэрта.

► Ма Касум кэртэн сема питсум, тэп ма ащем Терентий Алексеевич Федотов Полнават кэрт эвалт вэс, лүв ащел Рэсан кэрт эвалт, аңкел – Нум Тўкьякаң кэрт Себуров рэт эвалт вэс. Вэн щатыщасем Ксенофонт Гаврилович Себуров ван хатлуп тылдьщ 1937-мит одн 15 кэртэң ёх пида хэняя Пўпи якты хот верэнтэс, щипер пата милиция ёх худыева вўсэс, тэп кат-хэлум хуят есэлсыйт, хэщум ёх, лыв кўтэлн щатыщасем, Ас хэлты тылдьщ нартамлы щаврамсыйт. Шеңк палтап пура вэс.

Ащем Пулдавэс вошн зооветтехникум етшуптумал юпийн сыры Ванзетур, щалта Касум колхоза рэпитты китсы. Рэпатаел щирн ванкўтлы Сўмэтвоша район кэща хота яңхилдьс. Щата аңкем Софья Дмитриевна Шаркевич пида вэтанэ йис, лүв щата вух лўнэтты па ортты неңа рэпитэс. Аңкем Тюменской область Голышмановской район Усть-Ламенка кэрт эвалт вэс. Хэнты Россия мўвех хон ики хатл этты пелэк мўвэс ал щирн мэс, дэлн щата айлтыева кэртэс ат тывсэс. Ма опраццлам Витебск вош пўнэлн вэсэс, щипер олаңан уша вермалн лыв ищипер щив мэнсэс. Мет сыры Локти, щалта Новолокти кэртэн шушмэсэс. Вэн аңщасем ар хот вой тайс, турн летут

▲ Е.Т. Федотова мойңа ёх пида рэпитл

омсэс, нюки эвалт мулты верты заводл тайсэлэ. Лүв ташаң икия вэс, щирн советской лэщ верум пурайн лүв ташаң хэиты нартамлы тыв, Увэс мўвева, китсы. Нялинской кэрт пўнэлн ал вущэсэс, лыв сыры мўв хотн вэсэс, щалта Нялинской кэртэн. Дмитрий Шаркевич лүв пухл, ма аңщасем Усть-Ламенка кэртэн вэс. 1952-мит одн реабилитировайтум юпийн вэн аңщасем щив керлэс. Щипер белорусской рэтлам ариты, якты, стихэс хэншты, этнхотэс алыты верэс пелы сэмэңэс вэсэс. Ма щиремн, мэнема матарум опраццлам эвалт ар эр хэщэс.

Мўң семьяевн хэлум няврем вэс, упем, яём па ма. Лапэс ола ювемн аңкем антэма йис, ма пэтема вэн шэк вэс. Ащевн енмэлсыюв, лўнэс аңкаңкев хуца Усть-Ламенка кэрта рўтыщэты яңхилдьсўв.

Касум ашколайн вэнл-тыйлмалн муйсэр урок мет мосман тайсэн?

► Ма ар киника лўнэсум, щирн рўщ ясаң па литература урокэңан сэмэңа тайсум. Ашкола етшуптумем юпийн Ёмвошн педучилищайн ай нявремэс тайты вера вэнлтыйлсум. Щалта хэт ол заочной щирн Тэпэл вошн Д.И. Менделеев пединститут хуца вэнлтыйлсум, рўщ ясаңа па литература вэнлэты неңа йисум. Рэт Касум кэртема керлэсум, тата КАШ (Касум антропологической ашколайн) рэпитты олңитсум. Щата «Рўщ мир йис вэлупсы» урок тэсум, щипер юпийн айлтыева хэнты мирем йис вэлупсы олаңан уша верты питсум.

Щипер пурайн Ольга Александровна Кравченко (Молдановайн) арсыр верэсэ вэнлэсыюм. Лүв унтасэлн хэнты йис вэлупсыя керлэсум. Ин худна лўвел ям нумэсн нэмман тайлум.

Нэң «Нумсэң ёх» рўтыщэты тахийн рэпитсэн, щипер вер олаңан путэрта.

► 24 ол юхды тэм тахи тывэс. Щитметмосты тахи. Щата нявремэс айтэлн шуши мир йис вэлупсы, верэс, шўкщэты па па верэс олаңан уша верлэс. Щит пата щив арсыр учёной ёх, верэнтты ёх, ариты-якты ёх вохсўв.

Тэм тахия яңхум нявремэс ин вэна йисэс па арсыр тэхетн рэпитлэс, хуятат шуши мир театрэн, хуятат ариты-якты вер елды тэлэс, лыв худыева шуши мир йис верэс тэм йис вэлупсыя тэлэс.

Мўң, вантэ, нявремлўв пида Вўтвош, Тарумлор вош па па ай кэртэс яңхийлдьсўв. Итэх хуятат елды рэт вўт кэртлэс керлэсэс па вўлы таш лавалты, хўл па вой велпэслэты питсэс – щит ищипер ям! Вэна ювмалн лыв сэмэңа верэс вэйтсэс – щит мўң патэва вэн амэс.

«Касум» немпи йис вэлупсы лавалты тахи рэпата олаңан путэрта.

► Мўң ин тэм йис йилуп щирн рэпата лэщэсэс питсўв, щит пата арсыр вухэң кэсупсэсэс кэсты питсўв. Ин «Моньш эш» вер лэщэсэс, А.А. Ерныхов пухэс Пўпи якхот вой арэсэ вэнлэты питл. М.В. Кабакова «Дом сновидений» вер лэщэсэс. Щипер тумпи «Талаң эш, талаң кўр» вер лэщэсэс хуятат мосты пурайн лекщитты турнэс акатты вэнлэсўв. Худна ар нумэс тайлўв.

Елена Терентьевна, нэптэн ветэня щипер ювмал, ищипер араг елды вэла! Тарум опраццлэн партум щирн, алум щирн тўң эш хўват шэша! Рўщ па хэнты йис вэлупсы елды тўва!

Путэртэс:
Людмила Лонгортова

▲ Юхиет омӓсты пурайн. И. Самсонова верум хурӓн

▲ «Вӓнт кӓщӓ» немн миум хӓ В.А. Долгополов

Вӓнтӓт давалты ӓх ӓмӓнхӓтл

Кашӓн ол лыпӓт хойты тылӓщн 18-мит хӓтӓлн мӓвӓт-йицкӓт, вӓнтӓт вантман тӓйты ӓх ӓмӓнхӓтл постӓлӓт. Тӓм олн Югра мӓв вӓнтӓт давалты ӓх ӓмӓнхӓтл пӓтӓ вӓн мирхот Ӕмвошн «Югра-Экспо» хуцӓ лыпӓт хойты тылӓщ 14-мит хӓтлӓн лӓщӓтсы.

Тӓм мирхота округ правительствӓ кӓщӓйт, округ мӓв-авӓт давалман тӓйты верӓт тӓты департамент па Югра мӓв вошӓт па районӓт эвӓлт мӓвӓт-йицкӓт давалман тӓйты ӓх ӓктӓщсӓт. Щит Аганской, Нуви сӓнхум, Сӓмӓтвош, Манстӓр, Кондинской, Мегионской, Нефтеюганской, Нижневартовской, Няксимвольской, Самаровской, Советской, Сӓрханл, Урайской па Юганской тӓхет хуцӓ вӓнтӓт давалман тӓйты кӓщӓйт.

Сырыя ийха ӓктӓщум вӓнтӓт давалты вер ӓхтӓйн рӓпитты кӓщӓйт мирхот верӓнтсӓт. Щӓтӓ юхӓт ӓнмӓлды поступсы, вӓнтӓт вантман тӓйты, юх сӓвӓрты, юхӓт лӓщӓтты ӓх дыв рӓпатаел, нӓшӓйдал, щитӓт тӓнматты верӓт па хутыса йилуп щирн елды рӓпата тӓты, дӓлн мӓвев-йицкев шавиты – щӓи олаӓн путӓр щӓи мӓнӓс.

Щӓлӓтӓ ар пелӓк ясӓн округев луваттӓйн вӓнтӓт тӓтн питты верӓт олаӓн путӓртсы. Тӓм тови-лӓуӓ

мӓр 167 ландшафтной па 640 арат вӓнтӓн хӓр лӓп хӓрӓтсӓйт.

Мӓв-авӓт давалты верӓт тӓты департамент кӓщӓ лӓнцӓр хӓ Егор Збродов яснӓт щирн, тӓм лӓуӓн тӓнӓл ол киньща вӓнтӓт тӓтн питты вер лапӓт пӓша ая йис.

Щит пӓтӓ елды хӓлум ол мӓр тӓтн питум вӓнт хӓрӓт иса вантман тӓйты питлдыт, тӓп щӓи юпийн уша верты рӓхл, хутыса тӓм нуша тӓнматты.

Щӓи кӓтн Югра мӓв ар-сыр лесничествӓйт дыв рӓпатайдал олаӓн хӓрлал лӓщӓтсӓт, вӓнтӓт вантман тӓйты щирӓт олаӓн ар-сыр непекӓт вӓнтты рӓхӓс. Щӓлӓтӓ мӓвиевн ӓнумты сыр-сыр летутӓт, вой-хӓл эвӓлт верум вой хурасӓт па па вӓнт олаӓн пурмӓсӓт шивалӓты веритсӓув.

Ӕтн кемн вӓнтӓт йма тӓйты ӓх ишӓкты непекӓтн катлуптӓсӓйт. Щиты 2023-мит олн «Вӓнт кӓщӓ» немн Советской мӓв вӓнт-

ман тӓйты хӓ Василий Долгополов мӓсы. Вӓнтӓ, тӓм хӓннехӓ 45 ол мӓр вӓнт верӓт давалман вӓл.

Василий Александрович Долгополов Арантурской лесничества хуцӓ кӓщӓя рӓпитл. Тӓм тӓхи Советской вӓнт верӓт вантман тӓйты тӓхӓя луӓнман вӓл. Вӓсы мӓнты тылӓщн Василий Долгополов 65 ол сема питум хӓтл вӓш эвӓлт постӓты питл. 1978-мит олн лӓув вӓнт верӓт вантман тӓйты тӓхи ӓтшуптум юпийн Арантурской вӓнтӓт давалты питӓс. Ищӓи олн армия служитты мӓнӓс.

Рӓт мӓвӓла керлӓлум юпийн ищӓисӓты вӓнтӓт вантман тӓйты питӓс. Вӓлупсы хӓват Василий Александрович мӓвев-йицкев давалман вӓл. Тӓм вӓнлӓтӓ ювум хӓннехӓ рӓпата пелӓ мурта сӓмӓн. Вещкӓтӓ вӓнт верӓт тӓвман пӓтӓ «Государственный советник Югры 3 класса» немн катлуптӓсы. Тӓм олн па «Югра мӓв вӓнт кӓщӓ» немн мӓсы.

«Вӓнт кӓщӓ» немпи кӓсупсы округевн 2007-мит ол вӓш эвӓлт лӓщӓтты питсы, дӓлн вӓнтӓт давалман тӓйты хуятӓт рӓпата мирн йма тӓйты ат питсы, дӓлн кашӓн хӓннехӓ ат вӓс, хуты вӓнт давалты вер – щит верӓ вӓн па шеӓк давалртӓн рӓпата.

Хӓтл кӓтупн вӓнтӓт вантман тӓйты ӓх «Югра-Экспо» хот пӓнӓлн юхӓт омсӓлсӓт. Дыв 2012-мит ол вӓш эвӓлт кашӓн ол юхӓт омӓслӓт. Щӓи тумпийн Югра мӓв луваттӓйн рӓпитты лесничествӓйт ванлӓтсӓт, муйсӓр вӓнт тӓт хӓрӓтты катра па йилуп машинӓйт вӓлӓт па па шӓуӓкӓт мира альсӓт.

Ӕшӓк Югра мӓв йицкӓт-автӓт давалман тӓйты хуятӓт, пӓмӓщӓпа яснӓт нынана лупты лӓнхӓлӓув! Нын вӓн па мосты вер тӓлӓты, елды ищӓисӓты йм нумӓсн мӓн сорни Югра мӓвев давалман па вантман тӓйты!

Путӓр хӓншӓс:

Ирина Самсонова

Ма ясҗем елды сыяңа ат саҗд...

▲ М.К. Волдина икел олаңан путартал. Л. Гурьева верум хур

«...Әмәш сыйт ин ма хәдсум.
Нарәсый щит амәт тәс,
Щит пала хойс суваң ар.
Арсув хәдман елды мәнлүм...»

В.С. Волдин

Щимәш хурамәң лүңтар вәтаң хәнты мир поэт Владимир Семёнович Волдин хәншәс. Тәм олн Ас нопәтты тыләш 25-мит хәтлән сема питум хәтләд эвәлт 85 ол постәсүв. Щирн тәм ванән лыпәт хойты тыләш 6-мит хәтлән Ас-угорской научной институт хуца кимит пүш «Волдинской лүңтупсы» немпи вән научной мирхотләшәтман вәс. Щит «Центр культурного наследия ханты имени В. Волдина» тәхи ёх ләшәтсәт.

Тәм вән мирхота лүв рәтләд, лүв пиләда вәнлтылум ёх, литература ләрамтты учёнойт, верәнтты ёх юхтылдсәт.

Ас-угорской институт кәща ләңкәр не, хәнты литература ләрамтты не Елена Косинцева вүща верман лупәс:

» Владимир Волдин – щит вәтаң хәнты поэт, лүв шеңк хурамәң рәт хәнты ясәдлн лүңтарәт хәншәс. Ин лүв стихләд литературоведәт ләрамтләт, нявремәт айтәдн вәнлтыйлләт, щирн лүв ясәдл елды мәнл.

Владимир Волдин пилә Ёмвошәң педучилищайн вәнлтылум ими Т.В. Маркова нәмәлдмәслә:

» Лүв 1960-1964-мит оләтн мўң пиләва вәнлтыләс и ипүдяң хәнты ративайн рәпитәс. Щи пурайн стихәт хәншты олңитәс. Мўң вәйтсүв, лүв Сың-Вар кәртән ар нявремәң хоттед ёх эвәлт, щирн әшкола юпийн Ёмвошн сельхозәшкола етшуптумал юпийн «Первое мая» колхозн кәщя вәс, армияйн служитәс, щи юпийн педучилищя вәнлтыйлды юхтәс. Мўң

лүв киньщела айшәка вәсүв, тәп лүв иса пурайн мўң пеләва сәмәң па нявләк хуята вәс. Щикем шаль, хуты тәп 33 ол вәс. Ин веккешн нәмман тәйлүв.

Мария Кузьминична Вагатова лүв имел нәмәлсәслә, муй щирн лүв Владимир Волдин пилә вәйтантыләс:

» Ма щн пурайн Касум кәртәң әшколайн рәпитсум, икилы хәщсум, атәлт нявремләм енмәлсум. Ипүш Владимир мўң хуцева хәнты ратива эвәлт юхтыләс. Арсыр кәртәң мир эвәлт путәртәс, ма пиләма ищи. Щи пурайн, алпа, ма лүвела мәстәсум. Елды пишмаелн «Мин кәт хуят» стихл китсәлә:

Интәм нәңәт вәятмемн,
Сәмем хәщәс ма нумсемн,
Тәп ма паллүм нәңен
нюрты.
Муя паллүм щиты верты?...
Ма юхлы немәлт ән хәншсум, щирн лүв па пишмайн иньшәсл, нәңена мәстәс муй әнтәма стихем? Ма муя ястәлүм, стихәт хәншты вер олаңан ма немәлт ән вәйтсум, ал щирн хәншсум – ям стих. Щит лүв, неш, мин

олңемн хәншәс. Щәлта лүв мўңев Ёмвоша тәтыляс, ийха хәншаньщсумн, Татьяна эвие сема питәс. Ма ищи хәнтя стихәт хәншсум, щәлта лүвела альсум, лүв имухты ястәс – яма хәншлән, елды хәнша! Икем әнтәма ювум олаңан ай эвәлт шеңк ләвәрт йис... Лүв партум ясәң щирн щн вәллүм. Щикем ям, хуты ин ищимәш вән научной мирхот ләшәтды.

Тәмхәтл әкмум мир «Ханты – в переводе значит «Человек» немпи кина вантсәт, щит «Югория» ративайн рәпитты не Л.В. Калмыкова верәс.

Тәлаң хәтл литература ләрамтты, нявремәт вәнл-тәты, айкеләт хәншты ёх В.С. Волдин вәлупсәл, хәншум стихләд олаңан путәртсәт.

Владимир Волдин – хәнты хә, хәнты щемьяйн енмәс, айтәдн иса верәт вәйтәс. Щирн тәм мирхотн верантты ёх ищи йис верәт, шүкшәты верәт, хәнты пурмәсәт ләшәтты верәт олаңан путәртсәт па вәнлтәсәт.

Елды иса путрупсәт ий-ха әкәтдыт па киника етл.

Етн мойң, ёх Г.С. Райшев музей-хота яңхсәт, щәта хәнты Геннадий Райшевн хәншум Владимир Волдин хур вантсәт. Тәм хот кәща не Наталья Фёдорова «Образ В. Волдина в галерее портретов деятелей культуры Югры» путрупсәл лүңтәс. Щи юпийн В. Волдин стихәт, щит хүват хәншум арәт хәдсүв, «Тақ молупщи» етнхот вантсүв.

«Ма ясҗем елды сыяңа ат саҗд!» В. Волдин партупсәл елды тәты питлүв.

Путәр хәншәс:
Людмила Шульгина

Полнавът кэртэн «Нумсаң тәхи» пүншсы

Вэйт дор тылăщ 18-мит хәтлән Полнавът кэрт 310 ол постăсы. Щи пурайн мўң ашколаевн «Точка роста» немпи нумсаң тәхи пүншсы. Щит «Тәм йис ашкола» немпи федеральной поступсы хўваттын версы.

Щи вера мосты тәхи пүншты пәта тәм ашколайн Нуви сәңхум район кәща хә Сергей Маненков, район вәндтәты верәт тәты тәхи кәща не Ирина Вакуленко, тәм ашколайн вәндтәйлды эвет-пухәт, вәндтәты ёх па аңкет-ащет актәщсәт. С.П. Маненков па 10-мит классән яма вәндтәйлды пух Богдан Пермяков тәм тәхи пүншсәңән.

«Точка роста» тәхи кәща не Раиса Альмухаметова ай тәс, муй пәта щимәщ тәхи пүншсы, муйсәр верәта нявремәт тәм вәндтәты ол мәр уша верты питлät.

Тәм тәхийн эвет-пухәт әнтә тәп информатика, физика, биология, химия олаңән аршәк уша верты питлät, щит туппи тәм йис йилуп верәт олаңән ищи айкелät акаҗтты палўнәтты питлät, научной рәпатайт хәншты питлät па арсыр нумсаң, кәсупсәтн кәсты.

▲ Нуви сәңхум район кәща хә С.П. Маненков вўща верл

Тәм тәхи пүншум юпийн тыв юхтум ёха альсәт, муйсәр хот йитät вәлдät, нявремәт мойң ёха химической опытät ванлätсәт, щит туппи муйсәр рәпатайт роботät-манипуляторät верты веритлät. Нявремәта па мойң ёха тәм тәхи шеңк мәстәс.

» Ин мўң лавәллүв, хән тәта урокät олңитлät, имухты юхтыйллүв, – эвет-пухәт ястәсәт.

▲ Йилуп тәхийн иса ёха әмәщ

Тәм айкел хәншсәңән:

9-мит классән вәндтәйлды пух **Сергей Яркин** па хәнты ясаңа вәндтәты не **Анастасия Вахат**

▲ Топщитты хот йитн

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№18 (3630), 21.09.2023

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры

Издатель
Департамент внутренней
политики
ХМАО-Югры

Редакция

Директор, главный редактор –
Динисламова С.С.
Телефон (3467) 33-36-82

Заместитель главного
редактора – **Рагимова Н.В.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –
Вах Н.И.
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г. Ханты-Мансийск,
ул. Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул. Маяковского, 14.

Индексы 04393, 54393

Тираж 2166 экз.
Заказ 4536
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в
сфере связи,
информационных технологий
и массовых коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

12+

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов публикаций
не обязательно отражает
точку зрения редакции.